

Jaroslav Seifert (1901 – 1986): Básně (výbor)

I. Beletristický text:

A. Literární druh a žánr, literárněhistorický kontext, umělecký směr / tvůrčí skupina, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;

B. 1. Doba a místo (děje); 2. Kompozice; 3. Hlavní postavy a jejich charakteristika; 4. Námět, témata, hlavní motivy; C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti;

Na vlnách TSF (1925)

CIRKUS

Dnes poprvé slavný polykač ohně John
v náručí sevřel malou tanečnici Chloe

A MALÁ CHLOE BYLA JEŠTĚ PANNOU

clown Pom ten večer před cirkem
vypustil obecenstvu na uvítanou

VELIKÝ BALON

Co by byl bez vzpomínky
náš život? Co by byl?
Obláčky z jeho dýmky
jsou nejhezčí z mých chvil.

Maminka však se zlobí,
ne zle, spíš jenom tak.
Tatínek totiž drobí
z pytlíčku na tabák. (...)

Obláček namodralý
tíše se rozplýval,
to, co jsme milovali,
milovat budem dál.

Když stůně, dýmka leží
na okně pavlače.
A maminka jen stěží
nedá se do pláče. (...)

Hladí ji usmířena
a rdí se před námi.
Dýmka je posázena
samými perlami.

Obláček namodralý
tíše se rozplýval.
To, co jsme milovali,
milovat budem dál.

Maminka (1954)

Tatínkova dýmka

Tatínek kouřil z dýmky
vždy večer, než šel spát.
Vidím ho z měchuřinky
do dýmky tabák cpát.

Obláček namodralý
tíše se rozplýval,
to, co jsme milovali,
milovat budem dál. (...)

První dopis mamince

Už vím, dám dopis na zrcadlo
či do košíčku na šití,
však žel dosud mě nenapadlo
co psát, jak dopis začítí.

Maminko moje milovaná,
a v zubech konec násadky,
přemýšlím; stránka nenapsaná
čeká a čeká na řádky.

Přeji Ti dnes v den Tvého svátku
- ve slově Tvého velké T -
no vida, už mám druhou řádku
a pokračuji ve větě:

šťěstí - po t se píše ě -
a zdraví - a pak selhává
už nadobro má fantazie,
tak přízemní a kulhavá.

Berta Soucaredová (ze sbírky *Deštník z Piccadilly*, 1979)

Když bylo Bertě Soucaredové,
neznámé kreolce z ostrova Guadeloupe,
osmnáct let,
zvolena byla za královnu krásy.

Byla to první královna na světě
a všechny ženy
podívaly se ihned do zrcadla.

Bylo to v belgickém Spa,
městě z krupějí, kvtn a písni,
18. září v roce 1888. (...)

Uplynulo už mnoho let
od její korunovace
a byla již dávno po smrti,
když jsem se zamiloval
do jejího stínu,
který jsem ve svém mládí potkával.
A od té chvíle hledal jsem tu krásu
na tvářích těch,
kterým jsem spěchal vstříc.

Což nemůže být každá z žen,

A trhám papír, muchlaje ho
- maminka stojí nad válem
a chystá něco voňavého -
tu v odhodlání zoufalém

přibíhám k ní, tiskne mě k sobě,
očima mlčky ptá se mě.
Pak zamoučněné ruce obě
zvedly mě rychle ze země.

alespoň někdy, alespoň na chvíli,
alespoň pro jedny oči
tou nejkrásnější ženou na světě?

Prsty bloudí po obloze těla
jako hvězdy po nebi,
až celé tělo se jí rozzáří
plamenem, který hoří uvnitř.

Ústa pijí z úst
a žízeň neuhasí
a touha po rozkoši vede oba
k starodávnému obřadu.

Co krásnějšího dává život,
než je láska?
Ověnčena zelenými ratolestmi
své pozemskosti
má nejbliž k nebi
a jediná dopřává nahlédnout,
jak bychom byli asi šťastni,
kdyby bylo. (...)

II. Nebeletristický text:

A. Funkční styl, obsah, účel, vztah k prvnímu textu; B. Jazykové apod. zvláštnosti.

Jaroslav Seifert: *Všecky krásy světa* (kniha vzpomínek)

Je tomu něco víc než půl století, kdy jsme s Karlem Teigem zaklepali, nikoliv bez trochy nedůvěry, na dvéře tehdy ještě malého nakladatelství Václava Petra, abychom mu nabídli rukopis mé třetí knížky: *Na vlnách TSF*. (...)

Naše nedůvěra nebyla bezdůvodná. Knížka na tehdejší časy byla opravdu exkluzivní. Již sám titul. Jako jedna z prvních knížek hlásila se k novému uměleckému směru, a tak nejen její autor, ale i Teige, který ji typograficky upravil, přičinili se ze všech sil, aby duch poetismu ohlašoval se na jejích stránkách nejen hlasitě, ale i s provokační apertností. Básnický pak to bylo nejen drobné nactiutrhávání vážným věcem, ale vedle vážnějších básní byly tam verše poznamenané převráceným motem Máchovým: *Na tváři lehký žal, / hluboký v srdci smích*.

Doufali jsme, že nakladatel bude přinejmenším překvapen, nebude-li se vůbec zdráhat vydat knížku tak neobvyklou.

